XÂY DỰNG PHONG CÁCH LÃNH ĐẠO DÂN CHỦ CHO ĐỘI NGŨ CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN TRONG QUÂN ĐỘI THEO TẤM GƯƠNG CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH

TRẦN NGỌC VIỄN (*)

Tóm tắt: *Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách của Chủ tịch Hồ Chí Minh, trong đó có phong cách lãnh đạo dân chủ là một nội dung quan trọng để đội ngũ cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu rèn luyện đạo đức, phong cách lãnh đạo, thiết thực hoàn thành nhiệm vụ mà Đảng và Nhân dân giao phó. Bài viết phân tích sự cần thiết phải xây dựng phong cách lãnh đạo dân chủ của Chủ tịch Hồ Chí Minh và đề xuất một số giải pháp xây dựng phong cách lãnh đạo dân chủ cho đội ngũ cán bộ, đảng viên trong Quân đội hiện nay.*

Từ khóa: *Hồ Chí Minh; phong cách lãnh đạo dân chủ; xây dựng.*

Abstract: *Studying and following the ideology, ethical values, and style of President Ho Chi Minh, including his democratic leadership style, is an important task for cadres and party members, especially the leaders, to practice ethical values and leadership style, and practically complete the tasks assigned by the Party and People. The article analyzes the necessity to build up the democratic leadership style of President Ho Chi Minh and proposes a number of solutions to build up the democratic leadership style for officers and party members in the Army.*

Keywords: *Ho Chi Minh; democratic leadership style; build up.*

Ngày nhận bài: 12/10/2023 Ngày biên tập: 30/10/2023 Ngày duyệt đăng: 21/11/2023

1. Sự cần thiết xây dựng phong cách lãnh đạo dân chủ cho đội ngũ cán bộ, đảng viên trong Quân đội theo phong cách Hồ Chí Minh

Phong cách lãnh đạo của Chủ tịch Hồ Chí Minh là một trong những di sản vô giá mà Người để lại cho Đảng và dân tộc ta. Do đó, nghiên cứu phong cách lãnh đạo của Chủ tịch Hồ Chí Minh sẽ góp phần làm rõ hơn tư tưởng, đạo đức, phong cách của Người, đồng thời là cơ sở để xây dựng, bồi dưỡng phong cách lãnh đạo cho cán bộ, đảng viên hiện nay.

Phong cách lãnh đạo dân chủ, quyết đoán là nội dung chủ yếu, nổi bật trong phong cách lãnh đạo của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Sinh thời, Người rất quan tâm đến việc xây dựng phong cách, lề lối làm việc của đội ngũ cán bộ, đảng viên, trong đó có phong cách lãnh đạo dân chủ để đội ngũ cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu rèn luyện đạo đức, phong cách lãnh đạo, thiết thực hoàn thành nhiệm vụ Đảng và Nhân dân giao phó.

Nhận thức rõ vị trí, tầm quan trọng của việc học tập và làm theo tư tưởng, tấm gương đạo đức và phong cách lãnh đạo của Chủ tịch Hồ Chí Minh đối với đội ngũ cán bộ, ngày 08 /7/ 2016, Thường vụ Quân ủy Trung ương đã ban hành Chỉ thị số 87-CT/QUTW về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh trong Đảng bộ Quân đội và toàn quân. Chỉ thị xác định: "Duy trì chặt chẽ nền nếp đăng ký phấn đấu học tập và làm theo; tăng cường kiểm tra, giám sát, đôn đốc việc thực hiện; nâng cao chất lượng sinh hoạt tự phê bình và phê bình, gắn với khắc phục khâu yếu, mặt yếu, tăng cường "tự soi, tự sửa"; lấy kết quả học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh là một trong những tiêu chuẩn để bình xét thi đua, khen thưởng, đánh giá, nhận xét, phân loại các tổ chức, mọi cán bộ, đảng viên và quần chúng trong đơn vị hàng năm"[(1)].

(*) Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

Theo đó, đội ngũ cán bộ các cấp, nhất là cán bộ chủ trì các cấp trong toàn quân cần quán triệt sâu sắc và thực hiện nghiêm túc các nghị quyết, chỉ thị, quy định của Đảng; tích cực, tự giác học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, nhất là về phong cách lãnh đạo của Người, gắn với chức trách, nhiệm vụ được giao; tạo sự chuyển biến tích cực, dù trong điều kiện, hoàn cảnh nào, đội ngũ cán bộ đều giữ vững lập trường, quan điểm, có bản lĩnh chính trị vững vàng, tuyệt đối trung thành với Đảng, với Tổ quốc, với Nhân dân, có phẩm chất đạo đức, lối sống trong sạch, lành mạnh, cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, trung thực thẳng thắn, không cục bộ, quan liêu, tham nhũng, lãng phí. Xây dựng phong cách lãnh đạo, phong cách làm việc khoa học, cách mạng, chính quy, dân chủ, kỷ luật, tôn trọng tập thể, đoàn kết thống nhất, gắn bó với quần chúng, tuân thủ nghiêm túc các vấn đề thuộc về nguyên tắc, năng động, sáng tạo, nhạy bén, có tính quyết đoán, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm; có tri thức, trình độ, năng lực lãnh đạo, chỉ huy, chuyên môn, nghiệp vụ đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ được giao; có tinh thần trách nhiệm cao, gương mẫu trong hành động, nói đi đôi với làm, nói ít làm nhiều, làm việc có hiệu quả; kiểm tra sâu sát, tỉ mỉ, cụ thể... Qua đó, góp phần nâng cao trình độ sẵn sàng chiến đấu và sức mạnh chiến đấu của Quân đội, xây dựng tổ chức đảng trong sạch, vững mạnh, cơ quan, đơn vị vững mạnh toàn diện, hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao.

Chiến sĩ các đơn vị trong quân đội quán triệt học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Ảnh: nhandan.vn

Tuy nhiên, trong thời gian qua việc học tập và làm theo tư tưởng, tấm gương đạo đức, phong cách lãnh đạo của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong đội ngũ cán bộ, đảng viên trong Quân đội vẫn còn những hạn chế, đó là: một số cán bộ thiếu tu dưỡng, rèn luyện, học tập vươn lên, giảm sút ý chí, niềm tin vào sự lãnh đạo của Đảng, có biểu hiện của tư duy nhiệm kỳ, làm việc cầm chừng, cơ hội thực dụng, thoái hóa biến chất, độc đoán gia trưởng, quan liêu, thờ ơ vô cảm, xa rời quần chúng, đùn đẩy trách nhiệm, thấy đúng không bảo vệ, thấy sai không đấu tranh. Khi ra quyết định thiếu tôn trọng thực tiễn khách quan, nặng về chủ nghĩa kinh nghiệm, ít kiểm tra, kiểm soát, phân công, phân cấp trong tổ chức thực hiện; thậm chí còn có biểu hiện ôm đồm, khoán trắng, cá biệt còn có trường hợp vi phạm kỷ luật Đảng, pháp luật Nhà nước, kỷ luật Quân đội, đã trực tiếp ảnh hưởng đến uy tín của đội ngũ cán bộ quân đội, đến phẩm chất cao đẹp "Bộ đội Cụ Hồ". Do đó, xây dựng phong cách lãnh đạo dân chủ cho đội ngũ cán bộ, đảng viên trong Quân đội theo phong cách Hồ Chí Minh là vấn đề có ý nghĩa quan trọng mang tính cấp thiết, lâu dài, phải tiến hành toàn diện.

2. Giải pháp xây dựng phong cách lãnh đạo dân chủ cho đội ngũ cán bộ, đảng viên trong Quân đội

Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng từng nhấn mạnh: "Phong cách Hồ Chí Minh là lối sống, tác phong khiêm tốn, giản dị, cầu thị, gần dân, trọng dân, tin dân, học dân, làm việc gì cũng phải vì lợi ích của nhân dân; là

đầy tớ của dân chứ không phải "làm quan nhân dân", không được lên mặt "làm quan cách mạng"[2]. Có thể thấy, yêu cầu xây dựng, bồi dưỡng phong cách nói chung và phong cách lãnh đạo dân chủ theo tư tưởng Hồ Chí Minh cho cán bộ, đảng viên là việc làm hết sức cần thiết.

Xây dựng phong cách lãnh đạo dân chủ cho đội ngũ cán bộ, đảng viên hiện nay theo phong cách của Chủ tịch Hồ Chí Minh là sự tác động hợp quy luật của các chủ thể, với những yếu tố tác động tổng thể của những điều kiện hoàn cảnh hợp thành môi trường sống thường xuyên, tác động theo cả chiều hướng tích cực và tiêu cực, với những mức độ khác nhau và vai trò tích cực, chủ động vận dụng phong cách lãnh đạo dân chủ của đội ngũ cán bộ, đảng viên trong Quân đội theo phong cách lãnh đạo của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Trong đó cần tập trung vào một số giải pháp cơ bản sau:

Một là, nâng cao nhận thức, trách nhiệm về xây dựng phong cách lãnh đạo dân chủ theo tư tưởng Hồ Chí Minh cho đội ngũ cán bộ, đảng viên trong Quân đội.

Thực hiện giải pháp này, đội ngũ cán bộ, đảng viên trong Quân đội cần có nhận thức đúng đắn, sâu sắc về sự cần thiết phải xây dựng phong cách lãnh đạo dân chủ theo tư tưởng Hồ Chí Minh thì mới nâng cao được trách nhiệm, tích cực, chủ động tự học tập, tự rèn luyện phong cách lãnh đạo dân chủ, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ đặt ra. Cán bộ, đảng viên ở cơ quan, đơn vị cần quán triệt sâu sắc Kết luận số 01-KL/TW ngày 18/5/2021 của Bộ Chính trị về tiếp tục thực hiện Chỉ thị số 05-CT/TW ngày 15/5/2016 của Bộ Chính trị, trong đó chú trọng các nội dung: *thứ nhất*, thấm nhuần các nghị quyết, chỉ thị, quy định của Đảng về xây dựng, chỉnh đốn Đảng... *thứ hai*, nắm chắc các nguyên tắc tổ chức và hoạt động của Đảng để tổ chức điều hành, duy trì các chế độ, nền nếp làm việc dân chủ, khoa học, hiệu quả; *thứ ba*, kịp thời phát hiện, giải quyết hiệu quả những vấn đề trọng tâm, trọng điểm, bức xúc trong thực tiễn; *thứ tư*, học tập và làm theo Bác phải thiết thực, cụ thể, không hô hào khẩu hiệu, lấy hiệu quả công việc làm thước đo đánh giá cho việc bồi dưỡng phong cách lãnh đạo dân chủ; *thứ năm*, học tập, làm theo Bác về tinh thần, ý thức nêu gương, gương mẫu đi đầu trong việc tự học tập, rèn luyện phong cách lãnh đạo dân chủ; *thứ sáu*, luôn tôn trọng, lắng nghe ý kiến đóng góp của tập thể, của Nhân dân, như Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nói: "Bác muốn bàn luận dân chủ, các chú có ý kiến trái gì với Bác thì cứ cãi, nhất trí rồi về làm mới tốt được. Không nên Bác nói gì, các chú cũng cứ ghi vào sổ mà trong bụng thì chưa thật rõ, rồi các chú không làm, hay làm một cách qua loa"[3].

Hai là, vận dụng linh hoạt, sáng tạo phong cách lãnh đạo dân chủ cho đội ngũ cán bộ, đảng viên, nhất là đối với cán bộ lãnh đạo, quản lý các cấp.

Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn mạnh, khi đã giao việc cho cán bộ phải để cho cán bộ có quyền tùy cơ ứng biến mới có thể phát huy tài năng của họ: "Khi đã trao cho họ phải hoàn toàn tin họ. Không nên sớm ra lệnh này, trưa đổi lệnh khác"[4]. Trong quá trình lãnh đạo cách mạng, Người luôn là tấm gương mẫu mực về sự vận dụng linh hoạt, sáng tạo giữa tính dân chủ và quyết đoán trong xử lý, giải quyết công việc ở từng giai đoạn, nhất là những thời điểm đầy cam go, thử thách của cách mạng. Văn kiện Đại hội ĐBTQ lần thứ XIII của Đảng đã nhấn mạnh: "Trong lãnh đạo, chỉ đạo, điều hành, tổ chức thực hiện phải có quyết tâm cao, nỗ lực lớn, hành động quyết liệt, năng động, sáng tạo, tích cực; có bước đi phù hợp"[5]. Cán bộ lãnh đạo, quản lý các cấp trong Quân đội phải căn cứ vào yêu cầu, nhiệm vụ thực tiễn đang đặt ra để giải quyết, xử lý công việc hiệu quả.

Muốn vậy, phải thường xuyên trau dồi kiến thức, nắm chắc chuyên môn, đặc biệt là bám sát thực tiễn, thấy được những vấn đề gì đã làm tốt thì phát huy, vấn đề gì chưa tốt, còn bất cập thì kịp thời rút kinh nghiệm, không bảo thủ, để có thể hướng dẫn, định hướng, lãnh đạo, chỉ đạo cấp dưới và các tầng lớp nhân dân thực hiện; có tính quyết đoán trong xử lý tình huống, sự việc xảy ra ở từng thời điểm, giai đoạn cho phù hợp, hiệu quả; tôn trọng, lắng nghe ý kiến của

đồng chí, đồng nghiệp, các tầng lớp nhân dân, xây dựng bầu không khí làm việc dân chủ, cởi mở, chân thành, tin cậy lẫn nhau, nhưng phải có nguyên tắc, giữ nghiêm kỷ cương, kỷ luật... Trong đời sống sinh hoạt đời thường phải hòa đồng, có lối sống giản dị, khiêm tốn.

Ba là, thực hiện tốt vai trò, trách nhiệm, trong đó có trách nhiệm nêu gương của người đứng đầu cấp ủy và thủ trưởng đơn vị.

Nghị quyết Hội nghị Trung ương lần thứ tư (khóa XI, XII) của Đảng đều nêu rõ về vai trò, trách nhiệm, thẩm quyền người đứng đầu cấp ủy, chính quyền trong công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng. Quy định số 55-QĐ/TW ngày 19/12/2016 của Bộ Chính trị về một số việc cần làm ngay để tăng cường vai trò nêu gương của cán bộ, đảng viên; Quy định số 08-QĐi/TW ngày 25/10/2018 của Ban Chấp hành Trung ương về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương cũng đã khẳng định quan điểm đó. Văn kiện Đại hội XIII của Đảng nêu rõ, trong nhiệm kỳ qua, "việc đổi mới phong cách, lề lối làm việc của các cơ quan lãnh đạo Đảng từ Trung ương tới cơ sở có bước tiến bộ. Coi trọng việc phát huy vai trò, trách nhiệm của các tổ chức đảng, đảng viên, nhất là người đứng đầu cấp ủy, tổ chức đảng, cơ quan nhà nước và các tổ chức chính trị - xã hội"[6].

Theo đó, cán bộ, đảng viên phải sâu sát cơ sở, nắm vững thực tiễn, kịp thời giúp cơ sở giải quyết các khó khăn và vấn đề nảy sinh trong thực tiễn. Đây vừa là trách nhiệm, vừa là tác phong công tác cần phải có của mỗi cán bộ, đảng viên. Đặc biệt với cán bộ lãnh đạo, quản lý, người đứng đầu, để có phong cách lãnh đạo sâu sát, cần phải dành thời gian đi cơ sở, trực tiếp trao đổi, đối thoại với người dân, các cơ quan, tổ chức, từ đó tránh được bệnh quan liêu, hạn chế tình trạng ban hành các quyết định, chủ trương thiếu tính thực tiễn, duy ý chí. Mặt khác, phải xác định phong cách sâu sát cơ sở, thực tiễn là một tiêu chí, một yêu cầu cần thiết trong quy hoạch, đề bạt cán bộ giữ vị trí người đứng đầu cấp ủy, chính quyền các cấp.

Bốn là, phát huy tính tích cực, chủ động của cán bộ, đảng viên trong tự học tập, rèn luyện phong cách lãnh đạo dân chủ theo tư tưởng Hồ Chí Minh.

Cán bộ lãnh đạo, quản lý các cấp phải thường xuyên tự bổ sung vốn sống, kinh nghiệm, sự hiểu biết ở tất cả các lĩnh vực, trong đó tập trung vào những lĩnh vực, hoạt động mà mình đang đảm nhiệm, công tác, tức là tự học tập, rèn luyện có trọng tâm, trọng điểm. Tự học tập, rèn luyện với một tinh thần, thái độ cầu thị, khiêm tốn, giản dị, không gượng ép, bắt buộc hay vì một lý do, động cơ không trong sáng, lành mạnh; tự mình xây dựng kế hoạch tự học tập, rèn luyện cho phù hợp với yêu cầu, nhiệm vụ cách mạng; tự sửa, tự soi giữa yêu cầu, nhiệm vụ với nhận thức, năng lực của bản thân để tiếp thu, điều chỉnh, sửa chữa cho phù hợp với thực tiễn đang đòi hỏi; tự mình chiến thắng bản thân, không vì danh vọng, quyền lợi, chức tước mà đánh mất uy tín, danh dự của bản thân. Mỗi cán bộ, đảng viên phải không ngừng học tập để nâng cao năng lực chuyên môn, thường xuyên chủ động tự học tập, rèn luyện phong cách lãnh đạo dân chủ, đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của sự nghiệp cách mạng và niềm tin của quần chúng nhân dân./.

Ghi chú:

(1) Quân ủy Trung ương, *Chỉ thị số 87-CT/QUTW ngày 08/7/2016 "về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh trong Đảng bộ Quân đội và toàn quân".*

(2) Nguyễn Phú Trọng, *"Ra sức học tập, nỗ lực phấn đấu và rèn luyện, không ngừng làm theo tư tưởng đạo đức và phong cách Chủ tịch Hồ Chí Minh",* Tạp chí Cộng sản, số 968, tháng 6/2021, tr.5.

(3) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 15, Nxb CTQG-ST, H.2011, tr. 661.

(4) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 5, Nxb CTQG-ST, H. 2011, tr. 320.

(5), (6) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII,* tập I, Nxb. CTQG-ST, H. 2021, tr.28, tr.77.